

(*)Facultade de Ciencias da Educación

(*)Presentación da Facultade

(*)

A Facultade de Educación é a escola de escolas: unha institución pública ao servizo de todas as persoas interesadas na mellora continua da educación e dos servizos sociais. Trátase dun centro universitario que se asenta sobre a historia dos centros de formación de mestres/as, educadores/as sociais e traballadores/as sociais, pero tamén sobre a historia do ensino e dos servizos sociais.

É unha facultade, polo tanto, que tenta incorporar todos os medios técnicos posibles, pero sen renunciar a un pasado que se constrúe sobre o esforzo colectivo dos profesionais e da cidadanía.

Os cambios respecto ao presente son considerables. Pero hai algo que unha facultade de educación debe contribuír a que se manteña: o espírito solidario dos veciños/as e a percepción da escola como propia, como asunto da comunidade.

Agardo que as persoas que elixen esta facultade para realizar os seus estudos teñan esa mentalidade de pertenza a un grupo que constrúe o futuro colectivo da educación e dos servizos sociais.

A oferta educativa para o próximo curso no Centro é:

Catro títulos de Grao:

- GRADO EN EDUCACIÓN INFANTIL
- GRADO EN EDUCACIÓN PRIMARIA
- GRADO EN EDUCACIÓN SOCIAL
- GRAO EN TRABALLO SOCIAL

Catro títulos de Máster:

- Master en Dificultades de Aprendizaxe e procesos cognitivos
- Master en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos
- Master en Investigación Psicosocioeducativa con Adolescentes en Contextos Escolares
- Master en Profesorado de Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino dos Idiomas (especialidades de Orientación, Xeografía, Historia, Humanidades, Matemáticas e Tecnoloxía) Por outra banda, durante os últimos anos, a Facultade de Empresariais e Turismo, potenciou, de forma considerable a participación dos estudiantes en programas de movilidade.

Para obter máis información visita a nosa páxina web

<http://webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php>

(*)Equipo Decanal

(*)

O Equipo Decanal está composta polos seguintes membros:

Decana:

Dª María del Mar García Señorán

Vicedecanos/as:

D. Ramón Ángel Fernández Sobrino

Dª María del Carmen Ricoy

D. Xosé Manuel Cid Fernández

D.ª María del Pino Díaz Pereira

Secretario:

D. Antonio González Fernández

(*)Localización

(*)

LOCALIZACIÓN DA FACULTADE.**Dirección postal:**

Facultade de Ciencias da Educación

R/. Doctor Temes, s/n 32004 Ourense

A Facultade de Ciencias da Educación atópase no denominado Edificio Facultades ou Edificio de Ferro, contando ademais con outros espazos docentes situados nos pavillóns 1 e 2.

Directorio telefónico:

Conserxería: 988 387 101

Secretaría alumnado Graos : 988-387-168, 98- 387-194, 988-36-890

Secretaría alumnado Mestrados: 988 368 893

Decanato: 988-387-159

Correo electrónico:

Secretaría alumnado: secexb@uvigo.es

Secretaría Decanato: sdexbo@uvigo.es

(*)Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación**Subjects****Year 1st**

Code	Name	Quadmester	Total Cr.
002M066V06101	Guidance and Tutorial Function	1st	3.5
002M066V06102	Psychological Development of Learning in Secondary Education	1st	4.5
002M066V06103	Curriculum Design and the Organisation of Educational Centers	1st	4.5

002M066V06104	An Educational System and Education in Values	1st	3.5
002M066V06105	Guidance on Legal Basis, Composition, Plans and Programs	1st	4
002M066V06106	Diagnosis and Development of Curricular Competence	1st	4
002M066V06107	Educational Innovation and Research as Factors to Improve Schooling Counselling	1st	6
002M066V06252	The Attention to Diversity and its Intervention	2nd	4
002M066V06253	Function of Counselling Department towards Cohabitation in Secondary Schools	2nd	4
002M066V06254	Academic and Professional Training	2nd	4
002M066V06301	Internships	2nd	12
002M066V06401	Final Year Dissertation	2nd	6

IDENTIFYING DATA

Orientación e Función Titorial

Subject	Orientación e Función Titorial			
Code	O02M066V06101			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 3.5	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 1c
Teaching language	Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinator	Domínguez Pérez, María Teresa			
Lecturers	Domínguez Pérez, María Teresa Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
E-mail	mtdominguezperez@uvigo.es			
Web	http://cocampo.webs.uvigo.es/			
General description	O principal papel desta materia no Máster de profesorado de secundaria é axudar a comprender, a través da información, a actividade e a reflexión, o concepto, sentido e funcións da orientación e tutoría nos centros docentes nos que se imparte a etapa de educación secundaria.			

Competencias

Code

B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplícalas aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
B11	Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudantes de maneira colexiada.
B13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
B18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidas
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
C25	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando errores lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Comprender os conceptos de orientación e de titoría así como as súas relacións coa función docente.	B1 B11 B13	C7 C25	D1
Valorar a importancia da orientación e da titoría no ensino en secundaria.	B1 B13	C7 C10	
Sensibilizar ó profesorado da necesidade de participar activamente na orientación e titoría sistemática dos seus alumnos/as.	B11	C25	D3
Coñecer as principais referencias lexislativas relacionadas coa orientación e a tutoría.	B4 B13		D1 D2
Comprender a organización e a estructura do Plan de Acción Titorial para un centro de enseñanza.	B1 B6 B11		
Delimitar as funcións, tarefas, contidos e destinatarios da intervención titorial.	B11 B18		
Coñecer algunas técnicas e instrumentos de trabalho a empregar na realización da labor titorial.	B6	C7 C12	
Informar e asesorar ás familias respecto do proceso de ensiño-aprendizaxe dos seus fillos así como a orientación persoal, académica e profesional que precisen.		C10 C12	D3
Dispoñer de habilidades sociais e ser capaz de aplicar estratexias para a resolución de conflictos.	B18	C3	
Ser capaz de abordar e resolver problemas de disciplina na aula.	B7 B9 B18		
Ser quen de promover e manter a comunicación coa familia e o entorno.		C10 C12	
Ser capaz de diseñar e aplicar programas de atención ó alumnado e á diversidade, así como de apoio ás familias.	B7	C4 C10	D1 D2

Contidos

Topic

1. Bases conceptuais do ámbito disciplinar.	1.1. Conceptos e principios da Orientación. 1.2. A función titorial: concepto e contidos.
2. Bases lexislativas da orientación e función tutorial.	2.1. Das leis orgánicas ao decreto 120/1998 e orde da Consellería de Educación que o desenvolve. 2.2. Outras disposicións relacionadas coa Orientación e a tutoría: regulamentos orgánicos dos centros, currículo, avaliación psicopedagóxica e atención á diversidade.
3. Diagnóstico, prevención e intervención nas dificultades de aprendizaxe e da atención á diversidade.	3.1. Funcións do diagnóstico na educación secundaria: preventiva e correctiva. 3.2. Diagnóstico e atención á diversidade. 3.3. O diagnóstico nas dificultades de aprendizaxe.
4. Programas e estratexias de intervención para a atención á diversidade.	4.1. Programas de intervención na atención á diversidade. 4.1. Principais estratexias.
5. Medidas de atención á diversidade e adaptacions curriculares.	5.1. Medidas de atención á diversidade. 5.2. As adaptacions do currículo.
6. Deseño e desenvolvemento do Plan de Acción Titorial. Estratexias e técnicas de orientación na tutoría.	6.1. Concepto de plan de acción titorial (PAT) para a educación secundaria. 6.2. Deseño, execución e avaliación dun PAT na educación secundaria. 6.3. A actividade orientadora do profesorado titor: estratexias e técnicas.
7. A participación das familias en centros e a súa orientación.	7.1. A relación familias-profesorado titor. 7.2. As familias na toma de decisións nos centros de secundaria. 7.3. A orientación ás familias dende a tutoría e o departamento de orientación dos centros.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	12	24	36
Resolución de problemas	4	30	34
Traballo tutelado	1	13.5	14.5
Actividades introductorias	1	0	1

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Aportacións teóricas.

Resolución de problemas	Realización de exercicios.
Traballo tutelado	Traballos materia.
Actividades introductorias	Actividades introductorias.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Resolución de problemas	Axuda personalizada para enfocar correctamente os problemas ou exercicios propostos. Pode prestarse na clase ou fora dela en horario de titorías do profesorado. De forma individualizada ou atendendo ao equipo que a solicite.
Traballo tutelado	A atención préstase ao alumnado para acordar o tema ou problema dun traballo sobre a titoría en secundaria, facilitarlle un enfoque, unha bibliografía e unha posible estructura para o mesmo. Asemade esta axuda mantense ao longo do traballo de forma que sirva de apoio e acompañamento do alumnado e garantice un bo remate do mesmo.

Avaluación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condiciones establecido/as polo profesor e expolo na clase. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	40	B1 C25 D1 B4 D2 B7 B11 B13 B18
Traballo tutelado	O estudiante elabora coa axuda do profesor/a un traballo do cal presenta o resultado. Para facelo requírese recompilar información e mobilizar competencias adquiridas. Valórase a presentación, estrutura, calidad do contido, orixinalidade, innovación, actualización documental e entrega no prazo establecido.	40	B1 C3 D1 B4 C7 D2 B6 C10 D3 B11 C12

Other comments on the Evaluation

- Para acadar unha **avalación continua positiva**, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.
- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados o primeiro día de clase coa presentación do programa da materia. É necesario respectalos estrictamente para ser cualificados na avaliación continua.
- O alumnado que **non obteña unha evaluación continua positiva** sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará basada na rigurosidade e profundización dos coñecimentos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia e terá una ponderación de 10 puntos (100% de la nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

ALVAREZ GONZÁLEZ, B., **Orientación familiar: intervención familiar en el ámbito de la diversidad**, 1, Sanz Torres, 2012
 ALVAREZ, M. e BISQUERRA, R., **Orientación educativa: áreas, estrategias y recursos.**, 1, Wolters Kluwer España., 2012
 MARTÍN, E. y MAURI, T., **Orientación educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva**, 1, Graó, 2011
 MONGE, C., **Tutoría y orientación educativa. Nuevas competencias 1** Wolters Kluwer España 2009 Libro, 1, Wolters Kluwer España., 2009

SOBRADO, L., FERNÁNDEZ, E. e RODICIO, M. L. (coords.), **Orientación Educativa. Nuevas tendencias 1 Biblioteca Nueva**, 1, Biblioteca Nueva, 2012

Complementary Bibliography

ALVAREZ, M. e BISQUERRA, R. (Coords.), **Manual de Orientación y Tutoría**, 1, Praxis, 1998
 LÓPEZ, N. e SOLÁ MARTÍNEZ, T., **Orientación escolar y tutoría**, 1, Grupo Editorial Universitario, 2005
 LOZANO, J. CEREZO, M.C., ALCARAZ, S., **Plan de atención a la diversidad.**, 1, Alianza Editorial, 2015
 MARTÍN, E. e ONRUBIA, J., **Orientación y tutoría. Procesos de innovación y mejora de la enseñanza**, 1, Graó, 2011
 MARTÍNEZ, M. de C.; ÁLVAREZ, B. e FERNÁNDEZ, A.P., **Orientación Familiar: Contextos, evolución e intervención**, 1, Sanz Torres, 2009
Revista Española de Orientación y Psicopedagogía,
Revista de Investigación Educativa RIE,

Revista de Educación,

Revista Galego-Portuguesa de Psicoloxía e Educación,

CNICE- MEC, recursos para a Educación Secundaria Obrigatoria,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Investigación e Innovación na Educación Secundaria/O02M066V02205

Prácticas Externas/O02M066V02301

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V02103

Sistema Educativo e Educación en Valores/O02M066V02104

Tecnoloxía e Informática para o Profesorado de Educación Secundaria/O02M066V02208

Subjects that it is recommended to have taken before

A Ciencia e a súa Metodoloxía para Profesorado de Educación Secundaria/O02M066V02201

Organización da Aula-Obradoiro de Tecnoloxía/O02M066V02212

IDENTIFYING DATA

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario

Subject	Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario			
Code	O02M066V06102			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4.5	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	García Señorán, María del Mar			
Lecturers	Conde Rodríguez, María Ángeles García Señorán, María del Mar			
E-mail	mseñoran@uvigo.es			
Web				
General description	A presente materia ten un carácter básico e común para tódalas especialidades do posgrao de Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Sitúase no primeiro cuatrimestre do primeiro curso e facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos físicos e psicolóxicos (cognición, linguaxe, personalidade, etc.) ó longo do período da adolescencia. Estes coñecementos son fundamentais na formación de docentes da etapa secundaria xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ó desenvolvemento dos adolescentes a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe			

Competencias

Code

B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que facilten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudiantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes e profesionais do centro.
B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que facilten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudiante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que facilten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
C1	Coñecer as características dos estudiantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudiantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

Coñecer e comprender os procesos de desenvolvemento adolescente e deseñar estratexias educativas e psicosociais para a súa promoción.	B3 B7 B8 B9	C1 C2 C3	D3
Comprender os procesos de interacción educativa na aula e os procesos cognitivos, metacognitivos e afectivo-motivacionais que subxacen á aprendizaxe, e planificar e aplicar estratexias para a súa promoción.	B3 B8 B9	C2 C5	D3
Deseñar propostas de actuación educativa para alumnado con necesidades específicas de apoio educativo, acordes coa organización do centro docente.	B3 B7 B8 B9	C4 C5 C9	D3

Contidos

Topic

1. FUNDAMENTOS DO COMPORTAMENTO HUMANO, DESENVOLVIMENTO E EDUCACIÓN	1.1. Conceptos de desenvolvemento, factores, teorías
2. PSICOLOXÍA EVOLUTIVA	2.1. Cambios corporais e desenvolvemento na adolescencia. 2.2. Desenvolvemento cognitivo na adolescencia. 2.3. Desenvolvemento afectivo-social na adolescencia
3. PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN	3.1. Enfoques conductuais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.2. Enfoques cognitivos e socio-culturais da aprendizaxe na Educación Secundaria. 3.3. Factores Intrapessoais da Aprendizaxe: procesos e estratexias de aprendizaxe, motivación educativa, autoconcepto e procesos metacognitivos. 3.4. Factores Interpersoais da Aprendizaxe: a interacción alumno-alumno e a interactividade profesor-alumnos
4. DIFICULTADES DE APRENDIZAXE E INTERVENCIÓN PSICOEDUCATIVA	4.1. Descripción, avaliación e intervención.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8.5	0	8.5
Traballo tutelado	12	82	94
Exame de preguntas obxectivas	2	8	10

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos sobre a materia obxecto de estudio, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiante
Traballo tutelado	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto de xeito individual como grupal, baixo a dirección das docentes

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado Proporcionaranse directrices para o desenvolvemento dos traballos de aula, resloveranse dúbidas e discutiránse as iniciativas expostas polo alumnado durante a realización de actividades.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Traballo tutelado	Actividades e prácticas a resolver na clase	70	B3 B7 B9 C1 C2 C3 C4 C5 C9
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas sobre os contidos do temario	30	B3 B7 B8 B9 C1 C2 C5

Other comments on the Evaluation

Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos de aula son obligatorios para a avaliación continua. Esta asistencia debe ser, a lo menos do 80%; estando admitido faltar ó 20 % da presencialidade.

Para superar a materia será preciso que os estudiantes obteñan tanto na proba tipo test como nos traballos de aula como mínimo un 50% da cualificación nese apartado.

O alumnado que non poida seguir a avaliación continua realizará unha proba dos contidos da materia, na data marcada no calendario do mestrado para os exames oficiais. Esta proba suporá o 100% da nota final. Os pormenores e caracterísiticas de dita proba serán concretadas polo profesorado o día da presentación da materia ou cando se faga a consulta persoalmente.

Aqueles estudiantes que non superen as probas ou actividades obxecto de avaliación poderán recuperalas na convocatoria de xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Coll, C. (Coord.), **Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la Educación Secundaria**, Graó, 2010

Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps), **Desarrollo psicológico y educación, 2. Psicología de la Educación**, Alianza, 2001

García-Madruga, J.A. y Delval, J., **Psicología del Desarrollo I**, 1^a, UNED, 2010

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A., **Manual de Psicología de la Educación**, Pirámide, 2002

Martín, C. y Navarro, J.I. (Coords.), **Psicología para el profesorado de Educación Secundaria y Bachillerato**, Pirámide, 2011

Palacios, J., Marchesi, A. y Coll, C. (Comps.), **Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva**, Alianza, 1999

Santrock, J.W., **Psicología del desarrollo**, McGraw-Hill., 2006

Santrock, J.W., **Psicología de la Educación**, McGraw-Hill, 2006

Shaffer, D.R. y Kipp, K., **Psicología del Desarrollo. Infancia y Adolescencia**, 7^a, CENGAGE Learning, 2007

Complementary Bibliography

Recomendacións

IDENTIFYING DATA

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos

Subject	Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos			
Code	002M066V06103			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 4.5	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Dpto. Externo			
Coordinator	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
Lecturers	Fernández Rodríguez, Jennifer Ricoy Lorenzo, María Carmen			
E-mail	cricoy@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es			
General description	O Máster de Educación Secundaria obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas da Universidade de Vigo é de tipo profesionalizante e ten carácter oficial. Por tanto este máster, como os da súa clase, desembocará na adquisición dun título universitario da área de Educación. A formación neste máster está orientada a capacitar aos licenciados, arquitectos, inxeneiros e graduados en áreas específicas (xeografía e histórica, tecnoloxía e informática, etc.) para desenvolver o labor como profesores/as de secundaria. O seu contido curricular no plano de estudos agrúpase ao redor de tres módulos (común, específico e prácticum), cun total de 60 créditos anuais. A materia de Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos forma parte do módulo común, ten carácter obligatorio e conta con 4,5 créditos ECTS.			

Competencias

Code

- B1 Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
- B2 Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
- B3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudiantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
- B4 Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplícalaa aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
- B5 Contextualizar o currículo que se va a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
- B6 Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudiantes.
- B7 Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construcción dun futuro sustentable.
- B10 Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
- B16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
- B17 Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
- B18 Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos
- C4 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
- C9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.

C13 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C17 Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares
C18 Coñecer os desenvolvimentos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
C19 Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
C20 Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
C22 Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
C23 Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
C27 Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
C31 Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
D1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2 Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Coñecer a lexislación da educación secundaria obligatoria, bacharelatos, formación profesional e ensino de idiomas	B1 B5	C17	D1
Coñecer a lexislación da educación secundaria obligatoria, bacharelatos, formación profesional e ensino de idiomas.	B3 B6 B7 B16	C9	D2 D3
Identificar e promover modelos de liderato democráticos.	B3 B6 B7 B16	C9	D3
Ser capaz de promover o traballo en grupo.	B16	C9	D3
Deseñar e desenvolver proxectos educativos e unidades de programación que permitan adaptar o currículum oficial ao contexto sociocultural	B2 B3 B4 B5 B7 B18	C4 C13 C19 C27	D1 D2 D3
Crear diseños curriculares segundo diferentes modelos, proxectando en cada caso a toma de decisións dunha forma auto-reflexiva e crítica.	B3 B5 B6 B7 B10 C22 C23 C27 C31	C4 C9 C13 C17 C22 C23 C27 C31	D1 D2 D3
Programar e implementar procesos de avaliación: coñecemento e habilidade da implementación de procesos evaluativos.	B1 B3 B4 B16 B17	C4 C9 C18 C31	D1 D2 D3
Utilizar diferentes metodoloxías en función do proceso de E-A adecuando as suas características en funcións dos diferentes contextos ou situacións.	B1 B2 B4 B6 B10 B17	C13 C19 C27 C31	D1 D2 D3
Construir, seleccionar e avaliar materiais didácticos adecuando estes ao saber facer do alumnado	B1 B2 B7	C13 C19 C20	D1 D2 D3
Dominar as diferentes técnicas e tipos de avaliación e responsabilizarse cos procesos avaliativos.	B2 B3 B4 B10 B18	C4 C27 C31	D1 D2 D3

Contidos

Topic

Bases conceptuais do ámbito da didáctica:	Modelos de ensinanza e de currículo. Modelos de liderazgo en educación e trabajo en equipo.
Estrutura curricular e organizativa:	Lexislación educativa: Decretos do curriculum. Organización académica e administrativa, e dirección.
Compoñentes didácticos e organizativos (deseño didáctico):	obxectivos, competencias, contidos, actividades, metodoloxía, principios e estratexias, recursos didácticos, organización da aula, avaliación do proceso de ensinanza-aprendizaxe, etc.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8	25	33
Resolución de problemas de forma autónoma	7	25	32
Aprendizaxe baseado en proxectos	5	20	25
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10.5	10.5
Traballo	2	10	12

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición oral da docente apoiada en recursos didácticos, particularmente en medios audiovisuais e TIC, así coma en diferentes estratexias dirixidas a acatar a atención do alumnado e a motivalo.
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización de actividades na aula. O seu desenvolvemento estará vinculado cos contidos nucleares da materia.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Desenvolvemento de diferentes actividades a partir da integración de prácticas con TIC, microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Desenvolvemento de diferentes actividades autónomas apoiándose en medios dixitais.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Aprendizaxe baseado en proxectos	O profesorado para o desenvolvemento de diferentes actividades a partir da integración de prácticas con TIC, microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, etc. facilitará ao alumnado, tanto de forma presencial coma virtual (principalmente a través de email, de Faitic ou de outras plataformas da nube), apoio puntual e controlado para propiciar progresivamente a súa capacidade de autonomía.
Tests	Description
Traballo	Atenderase en pequenos grupos ao alumnado dentro da aula, así coma fora da clase a través de medios dixitais para axudarlle a desenvolver adecuadamente traballos ou proxectos sobre algún tema monográfico.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Resolución de problemas de forma autónoma	Valoraranse a implicación e adecuación de actividades relacionadas coa parte teórica e práctica da materia desenvoltas polo alumno/a na aula. Ata 2 ptos.	20 B1 B2 B7 B16 B17	C13 D3 C17 C27 C13 C17 C22 C27 C31
Aprendizaxe baseado en proxectos	Valorarase o desenvolvemento de competencias a partir da integración de diversas estratexias de aprendizaxe con microdeseños, análises de situación/problemas ou casos, recursos dixitais, etc. Ata 3 ptos.	30 B3 B4 B5 B6 B10	C4 D2 C13 C17 C22 C27 C31
Traballo	Na valoración do conxunto de pequenos traballos/actividades teranse en conta o grado de adecuación ás consignas dadas pola/o docente. Valorarase a calidade dos traballos/actividades e/ou proxectos realizados de xeito individual ou en pequeno grupo. Ata 5 ptos.	50 B3 B4 B5 B6 B7 B10	C4 D1 C9 D2 C19 D3 C20 C22 C31 B18

Other comments on the Evaluation

Observacións:

- Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto aistencia a clase e a realización do traballo para a evaluación continua éobrigatoria. Esta asistencia debe ser, alomenos, do 80 % estando admitido faltar ao 20 % da presencialidade.
- Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase e/ou en Faitic e tamén é necesario cumplirlos para ser cualificados na evaluación continua ou final.
- O alumnado que non supere a materia por evaluación continua terá unha proba de evaluación, ao redor dos contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do máster para os exámenes oficiais. Cabe resaltar que está proba estará composta dun trabalho (30%) e un examen (70%), tendo que obtener alomenos o 50% da puntuación en cada unha para realizar o cómputo. En caso de superar unha das probas da materia (trabajo ou exame) conservarase a súa calificación dentro do mesmo curso académico, pero na Acta académica figurará como non superada e colocarase a media resultante da puntuación global obtida (atendendo previamente a súa respectiva ponderación).

Mais información sobre o proceso de evaluación así como sobre o tipo de exame, as orientacións para a realización do traballo, data de entrega, etc. será facilitada baixo demanda do alumnado que precise, ao non poder superar a materia por evaluación continua.

Na web do mestrado poden consultarse as datas do exame oficial: <http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Canton Mayo, I.; Pino Juste, M., **Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento**, Alianza, 2013
De la Herrán, A.; Paredes, J., **Didáctica general: la práctica de la enseñanza en Educación Infantil, Primaria y Secundaria**, McGraw-Hill, 2008

Domingo Segovia, J.; Pérez Ferra, M. (Coords.), **Aprendiendo a enseñar (Manual + Prácticas)**, Pirámide, 2017

Complementary Bibliography

Olaz Capitán, A. J., **Cómo trabajar en equipo a través de competencias**, Narcea, 2016

Recomendacións

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/O02M066V02102

IDENTIFYING DATA**Sistema Educativo e Educación en Valores**

Subject	Sistema Educativo e Educación en Valores			
Code	O02M066V06104			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 3.5	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinator	Carrera Fernández, María Victoria			
Lecturers	Carrera Fernández, María Victoria Fernández Simo, Jesús Deibe			
E-mail	mavicarrera@uvigo.es			
Web	http://educacion-ou.webs.uvigo.es/educacion-ou/web/index.php/grao-educacion-social/tutorias?ficha_profesor=216			

General description Toda práctica de intervención educativa afonda as súas raíces no sistema de ideas, procedementos e valores que os seus fins lle asignan. A posición da persoa profesional do campo educativo que quere educar sin ter unha teoría clara e definida da educación sería tan irracional como a daquela que quere guiar a alguén sen saber de onde parte, por onde vai e cara ónde se dirixe.

Esta é a razón pola que, antes de deseñar o desenvolvemento de calquera intervención pedagóxica, o profesorado debe ter clara unha Teoría da Educación que guíe a determinación do proceso educativo e a selección dos medios para logralo.

Para iso, e en primeiro lugar, é necesario precisar que é a Teoría da Educación, que lonxe de referirse exclusivamente a cuestións teóricas sobre a educación, e polo tanto afastadas das realidades educativas, incide, sen embargo, en todos os aspectos propios da práctica educativa. Polo tanto, a Teoría da Educación significa coñecer para facer, saber para logo aplicar mellor as innovacións educativas e, en definitiva, para mellorar a calidade da educación.

De seguido, é obrigado determinar que entendemos por educación, xa que ao ser un termo de uso habitual na vida cotiá, porque a todas as persoas lles afecta de algúñ xeito, todo o mundo se atrevería a dar unha definición de educación.

Ademais, existen moitos conceptos afins á educación como formación, ensinanza, aprendizaxe, instrucción, capacitación, que se empregan en moitas ocasións como termos similares e que deben diferenciarse para a súa correcta utilización.

Asimesmo, a educación non se pode reducir soamente a aquela que é impartida na escola -Educación Formal-, xa que as persoas se educan más aló dela e os influxos que se reciben a partires doutros medios son tanto igual ou máis potentes que os que proceden da escola e mesmo interfieren na súa acción.

Polo tanto, se fai necesario traballar os conceptos de Educación non Formal, definida como o conxunto de procesos, medios e institucións específicas, e diferenciadamente deseñados en función de explícitos obxectivos de formación, que non están directamente dirixidos á provisión dos graos propios do sistema educativo regrado; e de Educación Informal, que se refire a aqueles procesos educativos que se producen indiferenciados doutros procesos sociais, que non foron institucionalizados nin sistematizados, e que se dan no curso ordinario da vida.

Un dos factores que influíu na crecente importancia que se lle outorgou tanto á Educación Non Formal como á Educación Informal foi o cambio nos valores defendidos pola sociedade; e, da defensa da virilidade ou da guerra, passouse á defensa da paz ou da tolerancia, valores nos que ata agora non educaba a escola e que a partires da transversalidade, como propoñía a LOGSE, e da inclusión da Educación en Valores da LOE, sí serían incluidos nos seus contidos.

Tendo en conta que a saída profesional deste curso de posgrao é a de ser docente en Educación Secundaria, un bloque de contido se centra exclusivamente no sistema educativo, co fin de introducir ó alumnado no universo da educación, prestando especial atención ós elementos que integran o sistema a as súas funcións en relación coa acción educativa. En consecuencia, se considerarán os axentes socioeducativos e as súas responsabilidades, pero tamén se prestará especial atención a algunas institucións fundamentais como o Estado ou as Comunidades Autónomas, en tanto responsables da normativa educativa e da redacción e desenvolvemento da Lei Orgánica 2/2006 (LOE) e da actual Lei Orgánica 8/2013 (LOMCE).

Competencias

Code

- B7 Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construcción dun futuro sustentable.
- B9 Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos
- B13 Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
- B14 Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
- C3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
- C6 Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
- C8 Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
- C9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
- C29 Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
- C30 Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.

- D1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
- D3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
1. Deseña e desenvolve espacios de aprendizaxe con especial atención á equidade, educación emocional e en valores, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto dos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisiones e a construción dun futuro sostible.	B7 B9 B13	C3 C8 C9 C29 C30	D1 D3
2. Coñece e valora o rol dos axentes socioeducativos (non formais e informais) nos procesos educativos formais propios das ensinanzas de secundaria.	B7	C9 C30	D3
3. Coñece a normativa legal e a organización institucional do sistema educativo español, a súa estructuración e principios fundamentais.	B13 B14	C6	D3
4. Coñece a evolución histórica das teorías educativas, facendo especial fincapé no personalismo pedagóxico e nas teorías que fundamentan a educación actual.	B13 B14	C6 C29	D1 D3

Contidos

Topic

Bloque temático 1. O universo educativo: concepto de educación. Os escenarios educativos (Educación Formal, Non Formal e Informal).	1.1. Concepto de educación: características xerais e diferenciadoras. 1.2. Clarificación terminolóxica. 1.3. Dimensións e piarezas da educación. 1.4. Os escenarios educativos: educación formal, non formal e informal. 1.5. Da escuela tradicional ás escolas renovadas.
Bloque temático 2. Sistema educativo. os axentes socioeducativos (educadores, estudiantes, familia) e a súa evolución.	2.1. O sistema educativo español. Análise histórico. LOGSE, LOCE, LOE, LOMCE. 2.2. A estrutura do sistema educativo actual. Ensinanzas obligatorias e postobrigatorias. A Educación Secundaria e o Bacharelato. A Formación Profesional. A Ensinanzas de Idiomas. 2.3. Institucións e axentes no sistema educativo. O rol do Estado e o rol das Comunidades Autónomas. Os centros educativos. Profesorado e alumnado. As familias. As asociacións escolares.
Bloque temático 3. Educación en Valores.	3.1. Marco conceptual da Educación en Valores e Actitudes. Cara unha convivencia pacífica. 3.2. Metodoloxía e estratexias didácticas ante os valores e as actitudes. 3.3. Avaliación de valores e actitudes. 3.4. Actitudes do profesorado ante os valores controvertidos. 3.5. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos e a Declaración dos Dereitos da Infancia: contexto de actuación para a Educación en Valores e Actitudes.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	8.5	0	8.5
Resolución de problemas de forma autónoma	0	60	60
Lección maxstral	8	0	8
Exame de preguntas obxectivas	1	10	11

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	Simultaneamente á presentación dos bloques temáticos, se realizarán traballos prácticos, análise de situacións, estudos de caso e outras actividades vinculadas coas competencias a desenvolver.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado realizará un traballo vinculado cos núcleos temáticos fundamentais da materia y coas competencias a desenvolver, segundo proposta previa do profesorado.
Lección maxstral	O profesorado presentará os núcleos temáticos fundamentais da materia.

Atención personalizada

Methodologies	Description
---------------	-------------

Lección maxistral	Tras as exposicións dos contidos fundamentais da materia, darase resposta ás dudas xurdidas e/ou aclaracións de forma individualizada ou en pequenos grupos.
Traballo tutelado	Orientacións específica a cada estudiante para o desenvolvemento das diferentes actividades de aula.
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención personalizada en relación á elaboración dos diferentes exercicios e/ou problemas propostos.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballos	40	B7 B9 B13 B14	C3 C6 C8 C9 C29 C30	D1 D3
Lección maxistral	Recollida de sinaturas na aula	20	B7 B9 B13 B14	C3 C6 C8 C9 C29 C30	D1 D3
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita con alternativas de resposta	40	B7 B9 B13 B14	C3 C6 C8 C9 C29 C30	D1 D3

Other comments on the Evaluation

Este Master ten modalidade de ensinanza presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización dos traballos para a avaliación continua é obligatoria. Esta asistencia debe ser, alomenos, do 80 %. Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polo profesorado na clase; é necesario cumplirlos para ser cualificados en avaliación continua.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha proba de avaliación, sobre os contidos nucleares da materia, na data marcada no calendario do Master para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e as súas características serán concretadas polo alumnado e o profesorado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Camps, V., **Creer en la educación**, Península, 1998

Cortina, A. (Coord.), **La educación y los valores**, Biblioteca Nueva, 2009

Carreras, L., **Cómo educar en valores**, 4ª, Narcea, 1997

Colom, A. (Ed.), **Teorías e instituciones contemporáneas de la educación**, Ariel, 1997

Delors, J. (Coord.), **La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI**, Santillana, 1996

Palacios, J., **La cuestión escolar. Críticas y alternativas**, Laia, 1978

Trilla, J. (Coord.), **El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI**, Graó, 2001

Complementary Bibliography

Carrera, M.V., DePalma, R. & Lameiras, M., **Toward a more comprehensive understanding of bullying in school settings**, 2011

Carrera, M.V., Lameiras, M. & Cid, X.M., **Una pedagogía transgresora para la prevención del bullying en el aula**, 2011

Caride, J.A. (Coord.), **Los derechos humanos en la educación y la cultura**, HomoSapiens, 2009

Freire, P., **La educación como práctica de la libertad**, Siglo XXI, 1967

García, J.L., **La sociedad educadora**, Editorial Independiente, 2000

Gimeno, J., **La educación que aún es posible. Ensayos a cerca de la cultura para la educación**, Morata, 2005

Giroux, H., **Los profesores como intelectuales. Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje**, Paidós, 1990

Illich, I., **La sociedad desescolarizada**, Barral, 1976

Morín, E., **Los siete saberes necesarios de la educación del futuro**, Unesco, 1999

VV.AA., **Pedagogías del Siglo XX**, 2000

Educación SXXI,
Revista de Educación,
Revista de Educación Social,
Revista Española de Pedagogía,

Recomendaciones

IDENTIFYING DATA**Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas**

Subject	Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas			
Code	O02M066V06105			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 4	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 1c
Teaching language	Galego			
Department	Dpto. Externo			
Coordinator	Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
Lecturers	Ocampo Gomez, Camilo Isaac			
E-mail	cocampo@uvigo.es			
Web	http://cocampo.webs.uvigo.es/			
General description	Esta materia ten a función de axudar ao alumnado a adquirir e desenvolver todo tipo de competencias que lle permitan exercer a orientación académica e profesional en centros de educación secundaria con coñecemento das bases legais que regulan a súa organización e funcionamento en Galicia, así como as claves conceptuais para comprender ambas as dimensíons e desenvolverse adecuadamente no devandito contexto.			

Competencias

Code

B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudiantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes e profesionais do centro.
B11	Desenvolver as funcións de titoría e orientación dos estudiantes de maneira colexiada.
B13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
C1	Coñecer as características dos estudiantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, titoría e orientación académica e profesional.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
C19	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
C23	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
C25	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
C31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

1. Coñecer as bases teórico-legais da orientación no sistema educativo	C6 C7 C25	D1 D3
--	-----------------	----------

2. Comprender a relación existente entre os distintos modelos de orientación psicopedagólica e o sistema educativo	B13 B14	C1 C6 C31	D1
3. Analizar criticamente o modelo institucional de orientación existente na Comunidade Autónoma de Galicia	B13	C25	D1
4. Deseñar un Plan de Orientación Académica e Profesional para educación secundaria	B3 B11 B13	C7 C9 C12 C19 C23	D1
5. Valorar a orientación educativa como un factor de importancia para a calidade da educación.		C7 C9 C25 C31	D3

Contidos

Topic

1. A orientación como actividad educativa	1.1. Relación entre orientación e educación 1.2. A orientación no sistema educativo
2. Principios e modelos de orientación	2.1. Os principios de prevención, desenvolvemento e intervención no contexto. 2.2. Modelos teóricos, de intervención e institucionais
3. Instrumentos e técnicas de orientación	3.1. A relación entre modelo, técnica e instrumento 3.2. A observación sistemática, as probas psicopedagógicas e a entrevista
4. Organización e funcionamento dos servizos de orientación	4.1. Os servizos internos: departamento de orientación e titorías. 4.2. Os servizos externos: equipos dun ámbito e especialidade determinada.
5. A titoría como elemento da educación secundaria	5.1. A titoría nos centros de secundaria: regulamentos 5.2. As funcións titoriais na educación secundaria na Comunidade Autónoma de Galicia
6. Principios de intervención psicoeducativa derivados dos enfoques sistémico e constructivista.	6.1. Os principios de intervención psicoeducativa na lexislación actualmente vixente. 6.2. A intervención psicoeducativa como actividade do departamento de orientación e o equipo de orientación específico
7. Elementos de deseño curricular e os proxectos de realización curricular	7.1. Contidos de orientación académica e profesional como elementos do deseño e realización do currículo 7.2. Adecuación do currículo en función do diagnóstico psicopedagógico.
8. Fundamentación psicolóxica e pedagógica do currículo	8.1. Fundamentos psicolóxicos do currículo de secundaria e orientación académica e profesional. 8.2. Fundamentos pedagógicos do currículo de secundaria e orientación académica e profesional.
9. Plans e programas a desenvolver en educación secundaria	9.1. O plan de orientación académica e profesional (POAP) na educación secundaria na lexislación vixente. 9.2. O plan de acción titorial (PAT) na educación secundaria actual. 9.3. O plan de atención á diversidade (PAD) 9.4. Plan de convivencia no centro (PC)

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección magistral	4	12	16
Resolución de problemas	2	2	4
Estudo de casos	3	6	9
Debate	2	2	4
Traballo tutelado	2	16	18
Presentación	2	10	12
Traballo	2	16	18
Cartafol/dossier	2	8	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

Description

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiantado. Resulta fundamental que as explicacións sirvan para axudar a comprender en términos legais e conceptuais o modelo institucional de orientación educativa e profesional que se acha vixente na Comunidade Autónoma de Galicia.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Empregarase como complemento da lección maxistral. Os problemas que poden propoñerse son os que normalmente se lle presentan aos departamentos de orientación dos centros con etapas de educación. secundaria
Estudo de casos	Análise dun feito ou problema real relacionado coa orientación psicopedagóxica coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Supón a aplicación dos conceptos teóricos e legais que se imparten na materia.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudiantes centrado nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso ou no resultado dun problema. Esta estratexia empregarase con frecuencia como medio de lograr a participación do alumnado e impulsar a construcción do coñecemento dentro da aula.
Traballo tutelado	Elaboración dun documento sobre orientación psicopedagóxica ou preparación de investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, videos, etc. Consiúe unha actividade autónoma do estudiante que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción e exposición do resultado e que conta coa axuda e oseguimento do profesorado. Consiúe un elemento importante para a avaliación do alumnado e, xunto coa súa exposición, posúe un peso importante na súa cualificación
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudiantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, problema, exercicio, proxecto ou estudo de caso, normalmente tutelados polo profesorado. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo e xunto coa elaboración e resultado do traballo como tal posúe un peso importante na cualificación do alumnado.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Resolución de problemas	Nas clases e nas horas de tutoría
Estudo de casos	Nas clases e nas horas de tutoría
Traballo tutelado	Nas sesións de tutoría ao efecto
Tests	Description
Cartafol/dossier	Nas clases
Traballo	Nas clases e nas horas de tutoría

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	B3 B11 B13
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Neste sentido o plan de acción tutorial constituirá a fonte principal de situacóns a expor.	20	B3 C7 D1 C31
Traballo tutelado	O estudiante presentará o resultado obtido na elaboración, baixo a tutela do profesor/a, dun documento sobre a lexislación existente en España e Galicia en materia de Orientación académica e profesional en educación secundaria que incluirá algún comentario crítico. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	B11 C9 C31
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudiantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	B13 D1 B14 D3
Traballo	Realizar un plan de orientación académica e profesional tendo en conta os principios da orientación, os modelos teóricos, de intervención e institucionais vixentes para un centro de secundaria.	15	B3 C7 B13 C9
Cartafol/dossier	O/a estudiante presentará un documento no que se recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación nesta materia.	15	C19 D3 C25

Other comments on the Evaluation

1. Quen non acredítase a través dos medios expostos a adquisición e desenvolvemento das competencias enumeradas no presente documento haberá de someterse a unha proba posterior de avaliación, con preguntas de resposta curta e longa (véxase puntos 2 e 3) e presentar os traballos correspondentes para a acreditación daquelas competencias non availables a través de proba de exame.
2. A asistencia é obligatoria, polo que quen perda máis dun 15% da mesma deberá realizar unha proba de exame que constará de 10 cuestións, algunas de resposta curta e outras de resposta longa, sobre os contidos da materia que se xulgará conforme aos criterios de logro das competencias e obxectivos da mesma. Asemade deberá entregar os traballos que lle encomende o profesor para avaliar as competencias que non poidan ser avaliadas mediante proba escrita de exame.
3. A proba terá lugar nas datas e horas que se sinalen pola dirección do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

CIDE, **Orientación educativa, fundamentos teóricos, modelos institucionales y nuevas perspectivas**, 1, Ministerio de Educación, Política Social y, 2009

Sobrado, L. y Ocampo, C., **Evaluación psicopedagógica y orientación educativa**, 3, Estel, 2000

Xunta de Galicia, **Orientación escolar e acción titorial en Galicia**, 1, Xunta de Galicia. Consellería de Educación e Orden, 2004

Complementary Bibliography

Graña, V., **Manual lexislativo do ensino non universitario galego**, 3, V. Graña editor, 2014

Sobrado, L., Fernández, E. y Rodicio, M. L. (coords.), **Orientación Educativa. Nuevas tendencias**, 1, Biblioteca Nueva, 2012

Recomendacions

Subjects that continue the syllabus

Prácticas Externas/O02M066V06301

Traballo Fin de Máster/O02M066V06401

Subjects that it is recommended to have taken before

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/O02M066V06106

Diseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V06103

Orientación e Función Titorial/O02M066V06101

IDENTIFYING DATA

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular

Subject	Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular			
Code	O02M066V06106			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Sarmiento Campos, José Antonio			
Lecturers	Sarmiento Campos, José Antonio			
E-mail	sarmiento@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es			
General description	A través desta materia preténdese aproximar ao alumno aos modelos curriculares baseados en competencias, reflexionando sobre os cambios que se foron producindo nos sistemas educativos en torno ao enfoque de competencias. Desde este marco, analizarase a importancia da incorporación das competencias ao deseño curricular e a necesidade de adoptar diferentes estratexias para abordar o diagnóstico e a avaliación da competencia curricular nos centros educativos.			

Competencias

Code

B13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
C1	Coñecer as características dos estudiantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudiantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacóns educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

Determinar a natureza e sentido do diagnóstico e a avaliación en educación	C1 C4 C10
Definir as principais variables do diagnóstico e a avaliación en educación	B13 C1 C2 C11

Precisar e utilizar axeitadamente a metodoloxía do coñecemento diagnóstico e avaliador en educación	B13	C1 C3 C4 C9 C10 C11	D1
Identificar e valorar os condicionantes da calidade diagnóstica		C3	
Determinar as características, aportacións e limitacións dos diferentes recursos do diagnóstico en educación, así como as diferentes técnicas e modelos de avaliação		C1 C3 C4	D1
Utilizar axeitadamente os principais recursos do diagnóstico en educación en ámbitos de desenvolvemento cognitivo, social, emocional e curricular.	B13	C1 C3 C4 C10 C11	D1
Realizar estudos diagnósticos e avaliações de calidade, así como os informes correspondentes	B13	C1 C2 C4 C11	D1

Contidos

Topic

Modelos e procesos de diagnóstico en escenarios orientadores	Métodos técnicas e instrumentos do diagnóstico Exploración de necesidades de Orientación e análise de variables persoais, situacionais e interactivas. Análise diagnóstica para a toma de decisiones, paoio e seguimento da Orientación
Avaliación da capacidade intelectual, das aptitudes básicas e doutras características persoais relacionadas cos procesos de ensino-aprendizaxe	Probas psicométricas
Avaliación das dificultades de aprendizaxe	Competencia lectora Automatización lectora Calidade de letra. Ortografía Dislexia: detección e pautas Competencia escrita Dificultades de aprendizaxe en matemáticas Correlatos socioemocionais das dificultades de aprendizaxe
Os informes diagnósticos	Elaboración e valoración nos procesos e logros educativos. Elaboración de informes psicoeducativos
Avaliación da competencia curricular	Probas estandarizadas Probas de elaboración propia

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	5	20	25
Traballo tutelado	5	20	25
Seminario	2.5	10	12.5
Aprendizaxe baseado en proxectos	2.5	10	12.5
Resolución de problemas de forma autónoma	2.5	10	12.5
Cartafol/dossier	2.5	10	12.5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudio, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiante.
Traballo tutelado	Resolveranse exercicios na aula baixo a dirección do profesor. Desenvolveranse análisis críticos. Lectura de textos. Elaboración de informes. Obradoiros e estudio de casos a través de técnicas grupales participativas.
Seminario	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información disponible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Aprendizaxe baseado en proxectos	Comprende a resolución de exercicios, trabalhos e debates sobre estes así como a súa exposición. Realizaranse simulacións e análisis crítico de materiais. Analizaranse diferentes actividades e recursos de avaliação.
Resolución de problemas de forma autónoma	Documentación dos traballos realizados. Preparación das avaliaciós

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados e o docente guía o proceso de resolución dos casos.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado resolve problemas de avaliação de forma autónoma e o docente guía na súa solución.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Aprendizaxe baseado en proxectos	Resolución de exercicios. Debates Exposición dos traballos	50	B13	C1 C2 C3 C4 C9 C10 C11	D1
Cartafol/dossier	Presentación, estrutura, actualización documental, e entrega en prazo.	50	B13	C1 C2 C3 C4 C9 C10 C11	D1

Other comments on the Evaluation

Para acadar unha **avaliación continua positiva**, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo o alumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesiós (admisible a falta do 20% das horas) ademais da realización e entrega de tarefas ponderables.

Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados o primeiro día de clase coa presentación do programa da materia. É necesario respetalos estrictamente para ser cualificados na avaliação continua.

O alumnado que **non obteña unha evaluación continua positiva** sobre os parámetros expostos anteriormente, poderá presentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidos traballados. Esta proba estará basada na rigurosidade e profundización dos coñecimentos e competencias acadadas polos alumnos/as na materia. Constará de catro preguntas teórico-prácticas a desenvolver e terá una ponderación de 10 puntos (100% de la nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Santana Vega, L. E., **Orientación educativa e intervención psicopedagógica**, Pirámide, 2015

Ayala Flores, C.L., **Evaluación e informes psicopedagógicos**, CEPE, 2001

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, **DECRETO 120/1998, do 23 de abril, polo que se regula a orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia.**, 1998

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, **ORDE do 24 de xullo de 1998 pola que se establece a organización e funcionamento da orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia regulada polo Decreto 120/1998**, 1998

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA, **ORDE do 31 de outubro de 1996 pola que se regula a avaliação psicopedagólica dos alumnos e alumnas con necesidades educativas especiais que cursan as ensinanzas de réxime xeral, e se establece o proc**, 1996

Complementary Bibliography

Recomendaciones

IDENTIFYING DATA**A Innovación e a Investigación Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar**

Subject	A Innovación e a Investigación Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar			
Code	002M066V06107			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinator	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
Lecturers	Ricoy Lorenzo, María Carmen			
E-mail	cricoy@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es			
General description	El desarrollo de competencias y contenidos a través de esta materia tienen principalmente la finalidad de posibilitar la mejora de la calidad del asesoramiento prestado por el orientador/a al alumnado de secundaria y su apoyo al profesorado de las distintas disciplinas curriculares. Todo ello, con el objeto de optimizar la atención personalizada y grupal al alumnado y de promover la innovación didáctica y los procesos de indagación y análisis sistemático que incentiven la renovación pedagógica en los centros.			

Competencias

Code

- B3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudiantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
- B4 Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplícalaa aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
- B12 Participar na avaliación, investigación e innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
- B16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
- B17 Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
- C7 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, titoría e orientación académica e profesional.
- C9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
- C12 Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
- C13 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
- C14 Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
- D1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
- D2 Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando errores lóxicos na toma de decisións.
- D3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

Planificar, desenvolver e avaliar procesos de orientación educativa, tanto individualmente como en colaboración con outros compañeros-as.	B3 B12 B16	C7 D1 D3
Ser capaz de buscar información en diversos soportes e de transformala para aplicala aos procesos de orientación e ensino, así como de comunicala.	B4 B17	C7 C13 D1 D2 C14
Ser capaz de avaliar, indagar e de promover a innovación relativa o departamento de orientación e difundilas na comunidade educativa e entre outros profesionais da educación.	eB12	C7 C9 D1 D3
Ser capaz de traballar en equipo implicandose en cuestións relativas a orientación educativa.	B16	C14 D3
Ser capaz de identificar, analizar e deseñar boas prácticas de orientación.	B3 B12	C14 D1 D2
Identificar situacóns problemáticas relativas ó proceso de aprendizaxe do alumnado e de proponer alternativas ou solucionés.	B3 B4	C13 D2 D3
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas de investigación e evaluación en procesos de orientación educativa e familiar.	B12	C12 D1
Ser capaz de utilizar bibliografía e ferramentas dixitais para a procura e almacenamento de recursos bibliográficos, de diagnóstico e estratexías didácticas.	B17	C7 D1 D2

Contidos

Topic

Innovación educativa e desenvolvimento profesional.	<ul style="list-style-type: none"> - Marco teórico, profesional e legal da innovación educativa - Pautas para a elaboración dos proxectos de innovación educativa - O rol do orientador Na análise das prácticas educativas Na formación continua do profesorado No liderazgo educativo - Coñecemento de innovacións relevantes e actuais no ámbito da orientación
A investigación educativa	<ul style="list-style-type: none"> - Modalidades principais da investigación educativa. - A investigación-acción como instrumento de formación continua e desenvolvimento profesional do docente - Deseño de proxectos de investigación - Instrumentos de recollida de datos e evaluación: tipos e características técnicas. - Técnicas de análise en investigación e evaluación educativa. - Coñecemento de investigacións relevantes no ámbito da orientación
As TICs como instrumento de apoio á orientación, innovación e investigación educativa	<ul style="list-style-type: none"> - As TIC e o desenvolvimento da investigación educativa para orientar e mellorar o proceso de ensino-aprendizaxe. - O uso de bases de datos como apoio á investigación e á innovación educativa. - Como citar e elaborar as referencias bibliográficas dos documentos científicos de tipo educativo, lexislación, informes, etc. en soporte impreso e electrónico. - Ferramentas Web para a comunicación a colaboración e/ou o traballo en equipo. - Aplicacións telemáticas e recursos web para a orientación. - Coñecemento de portais de orientación europeos.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	9	25	34
Resolución de problemas de forma autónoma	12	16	28
Prácticas en aulas informáticas	6	21	27
Traballo tutelado	0	48	48
Presentación	3	10	13

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se resolverán diferentes situacións problemáticas relacionadas coa materia. O alumno/a aplicará procedementos para a transformación e interpretación da información. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudio, desenvolvidas en aulas de informática.
Traballo tutelado	O estudiante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudiante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudiantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticas en aulas informáticas	Atención personalizada ao alumnado a través de: asesoramento de modo presencial na aula; a través do teléfono; vía correo electrónico; Teleformación coa plataforma Faitic; etc.
Traballo tutelado	O profesorado ofrecerá apoio ao alumnado para a realización de pequenos traballos/actividades fundamentalmente de aula, orientarao e resolveralle dúbidas.

Avaluación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Resolución de problemas de forma autónoma	Valoración relativa a participación activa nas tarefas realizadas na aula e ao nivel acadado. Ata 2 puntos sobre 10	20	
Prácticas en aulas informáticas	Valoración de deseños, de técnicas e recursos confeccionados. Ata 5 punto sobre 10.	50	B12 C9 D1 D2 D3
Traballo tutelado	Valoración do informe escrito resultado do traballo tutelado. Ata 2 puntos sobre 10.	20	B3 C9 D1 D2 D3
Presentación	Presentación e defensa oral e/ou informática de traballos realizados. Ata 1 puntos sobre 10.	10	B4 C7 D1 C9 D2 D3

Other comments on the Evaluation

OBSERVACIÓNES

As actividades non realizadas e as competencias non adquiridas na primeira convocatoria poderán completarse na convocatoria de xuño-xullo.

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua deber realizar un exame escrito que recolla os contidos fundamentais da materia, cunha valoración de ata 7 puntos (sendo necesario acadar un mínimo de 3,5 ptos para computalos cos obtido no traballo). Terá que levar a cabo un traballo que concretará e orientará a profesora, cunha valoración de ata 3 puntos (sendo necesario acadar un mínimo de 1,5 ptos para computalos cos obtido no exame).

No caso de superar unha das probas da materia (traballo ou exame) conservarase a súa cualificación dentro do mesmo curso académico, pero na Acta académica figurará como non superada e colocarase a media resultante das puntuacións obtidas (atendendo previamente a súa respectiva ponderación).

Máis información sobre o proceso de avaliación así como sobre o tipo de exame, as orientacións para a realización do traballo, data de entrega, etc. será facilitada baixo demanda do alumnado que precise, ao non poder superar a materia por avaliación contiuia.

Na web do mestrado poden consultarse as datas do exame oficial: <http://mpe.uvigo.es/index.php?lang=es>

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Dawn, M., **Métodos visuales, narrativos y creativos en investigación cualitativa**, Narcea, 2017

Gallego Ortega, J. L.; Rodríguez Fuentes, A., **La alteridad en educación. Teoría e investigación**, Pirámide, 2016

Ricoy, M.C., **La construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa**, 2009

Romera-Uruela, M. J., **La investigación-acción en la formación del profesorado**, 2011

Velaz-de-Medrano, C., Blanco-Blanco., A.; Manzano-Soto, N., **Cobertura de necesidades de orientación y tutoría en la Educación Obligatoria: estudio en nueve comunidades autónoma**, 2012

Complementary Bibliography

Bolívar, A. et al., **La investigación biográfico-narrativa en educación**, La Muralla,
Carr, W. y Kemmis, S., **Teoría crítica de la enseñanza. La investigación-acción en la formación del profesorado**,
Martínez Roca,
Contreras, J. y Pérez de Lara, N., **Investigar la experiencia educativa**, Morata,
Jakku-Shivonnene, R. y Niemi, H., **Aprender de Finlandia. La apuesta por un profesorado investigador**, MEC,
Villar Angulo, L.M. et al., **Creación de la excelencia en la Educación Secundaria**, Pearson,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación/O02M066V06253

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/O02M066V06106

Subjects that it is recommended to have taken before

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/O02M066V06102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V06103

Orientación e Función Titorial/O02M066V06101

IDENTIFYING DATA

A Atención á Diversidade e a súa Intervención

Subject	A Atención á Diversidade e a súa Intervención			
Code	O02M066V06252			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 4	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 2c
Teaching language	Castelán			
Department	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Deaño Deaño, Manuel			
Lecturers	Deaño Deaño, Manuel			
E-mail	deano@uvigo.es			
Web				
General description	Esta materia está pensada para axudar aos profesores e profesionais do ensino a identificar as principais dificultades de aprendizaxe dos alumnos de secundaria e poder intervir *psicoeducativamente con eles desde unha perspectiva *inclusiva, participativa, *prescriptiva, mediada e curricular.			

Competencias

Code

- B3 Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudiantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
- C3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
- C4 Identificar e planificar a resolución de situacíons educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
- D3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

Coñecer os procesos e recursos para a prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia, os procesos de avaliação e de orientación académica e profesional	B3	C4	D3
Utilizar os principios da educación *inclusiva como eixo para o desenvolvimento da acción orientadora.	B3	C3	D3
Desenvolver e aplicar metodoloxías didácticas que favorezan a atención á diversidade do alumnado, adaptando a acción educativa ás súas diferentes características persoais e colectivas.	B3	C3	D3
Adquirir as habilidades necesarias para identificar as necesidades educativas do alumnado e deseñar estratexias de intervención.	B3	C3	D3

Contidos

Topic

Atención ás Necesidades Específicas de Apoio Educativo	Tipos e fontes de diversidade Trastornos e dificultades na aprendizaxe Dificultades no desenvolvimento e na aprendizaxe Trastornos do desenvolvimento psíquicos, físicos e sensoriais Problemáticas socioculturais actuais e a súa repercusión na aprendizaxe
Deseño de Apoio Educativo ás Necesidades Específicas de Aprendizaxe	Educación *Inclusiva Atención á Diversidade: Programas *adaptativos e programas de reforzo educativo

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	20	0	20
Traballo tutelado	5	10	15
Estudo de casos	5	10	15
Aprendizaxe baseado en proxectos	10	40	50

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Actividades expositivas del profesor acerca de los contenidos básicos de la materia. :(Error Fetching http headers: http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)
Traballo tutelado	Resolución de ejercicios en el aula a través de técnicas grupales participativas :(Could not connect to host: http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)
Estudo de casos	Ánalysis crítico de datos y casos mediante participación grupal. :(Could not connect to host: http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración de un proyecto dirigido por el profesor y con actividad autónoma del alumno. :(Could not connect to host: http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl)

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	
Estudo de casos	
Aprendizaxe baseado en proxectos	

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Traballo tutelado	Resolución de tarefas	20	B3	C3	D3
Estudo de casos	Resolución de un caso práctico	25	B3	C3	D3
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización do proxecto	55	B3	C3	D3

Other comments on the Evaluation

Estas puntuacións han de entenderse como a porcentaxe máxima aplicable a cada apartado, sendo exixido para aprobar a seguinte puntuación mínima en cada apartado: 10 + 10 + 30 respectivamente e unha porcentaxe total mínima do 50%

Os non aprobados presentaranse en segunda convocatoria nas datas establecidas.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Deaño, M., **Como prevenir las dificultades del cálculo**, Aljibe, 2000

Deaño, M., **Intervención Psicopedagógica en la Deficiencia Mental**, Ediciones Gersam, 2001

García, J.M., Pérez, J. e Berrueto, P., **Discapacidad intelectual. Desarrollo, comunicación e intervención**, CEPE, 2002

Complementary Bibliography

Recomendacións

Other comments

:(Could not connect to host:<http://tradutorsw.uvigo.es/trad-docx/web/translate-string.php?wsdl>)

IDENTIFYING DATA**A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación**

Subject	A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación			
Code	002M066V06253			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	4	Mandatory	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinator	Puente Carracedo, Hipólito Barreira Arias, Alberto José			
Lecturers	Barreira Arias, Alberto José Puente Carracedo, Hipólito			
E-mail	abarreira@uvigo.es hpuente@cop.es			
Web				
General description	A materia «A convivencia nos centros de secundaria e o traballo desde o departamento de orientación», está integrada no módulo específico do Máster Universitario para o Profesorado de Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. O contido desta materia pretende ser unha ferramenta eficaz, práctica e operativa para o estudiante (futuro docente) ó tratar de respostar a retos trascendentés que se dan habitualmente nos centros educativos e nas propias aulas. Dada a complexidade que se produce sobre a convivencia escolar é preciso dotar de recursos e asesorar aos docentes e demais persoal da comunidade educativa. O incremento dos problemas de conducta nas aulas, a detección de situacíons de acoso e o deterioro do clima educativo nos centros escolares promoveu, nos últimos anos, unha importante corrente de traballo para a mellora da convivencia nos mesmos. Trataremos de formar nos fundamentos teóricos, legais e nos plans de actuación para a mellora da convivencia e a aprendizaxe escolar de cada comunidade e o coñecemento e formación para o desenvolvemento de propostas de intervención aplicadas a: mellora do sistema disciplinario (coa formación de equipos de mediación e tratamiento de conflitos), xestión dos problemas da aula, optimización do proceso de ensino-aprendizaxe (a través da Aprendizaxe Cooperativa) e intervención individual (con actuacíons específicas para situacíons de acoso e victimización). Pretendemos que esta aprendizaxe potencie unha actitude colaborativa no ámbito da convivencia. Levarase a cabo un enfoque preventivo e promotor dun clima escolar enriquecedor e estimulante que facilite a adquisición de competencias e habilidades e a educación en valores. Esta asignatura pretende facilitar a reflexión e análise crítica sobre os procesos de interacción e convivencia na aula así como a aprendizaxe de técnicas e ferramentas de intervención psicosocial e titorial para o futuro docente.			

Competencias

Code

- B7 Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construcción dun futuro sustentable.
- B8 Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudiante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
- B9 Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos

B10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B15	Informar e asesorar ás familias achega do proceso de ensino e aprendizaxe e sobre a orientación persoal, académica e profesional dos seus fillos.
C1	Coñecer as características dos estudiantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
C10	Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
C11	Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
C12	Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
C21	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudiantes.
C28	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.
C30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe favorecedores da convivencia escolar	B7	C9 C10 C30	D1
Informar e asesorar ás familias sobre diversas técnicas e estratexias favorecedoras da convivencia e da resolución pacífica de conflitos	B15	C12	D1
Coñecer as características dos estudiantes, así como os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro que permitan a identificación e reflexión crítica sobre as situacións conflitivas, e a súa resolución.	B9	C1 C5	D1 D3
Coñecer e analizar diversos plans e proxectos relacionados coa convivencia escolar que forman parte do proxecto educativo de centro, participando na súa definición e desenvolvemento.	B8 B9	C9	D1
Adquirir experiencia na planificación, desenvolvemento e avaliación de programas para a mellora da convivencia escolar.	B8 B9 B10	C28	D3
Adquirir e poñer en práctica diversas estratexias e habilidades que permitan unha intervención axeitada para a resolución de problemas de convivencia no contexto escolar: habilidades de pensamiento e de decisión, habilidades sociais, dinámica de grupos, xestión democrática de normas, aprendizaxe cooperativo, mediación, negociación, educación emocional, educación en valores, etc	B7 B8 B9 B10 B15	C8 C12 C30	D1
Coñecer as características das familias e comprender a súa función educadora na adquisición de competencias e aprendizaxes para a resolución pacífica de situacións conflitivas	B15	C10 C11	D1 D3
Deseñar e realizar actividades formais e non formais que favorezan a aprendizaxe e as aportacións dos estudiantes, nun bó clima escolar.	B7 B8 B9 B10 B15	C21	D3

Contidos

Topic

- 1.-Educación para a convivencia e a igualdade.
- 2.-Análise da convivencia e a resolución de conflitos
- 3.-Problemas de adaptación e convivencia escolar: Marxinación, absentismo, rexeitamento, inadaptación, violencia e acoso escolar, inmigración e interculturalidade,etc.
- 4.-Dinámica do grupo clase
- 5.-Socialización e educación.
- 6.-As relacións sociais no grupo clase, conduta prosocial e habilidades sociais.
- 7.- Competencia emocional e social
- 8.-O traballo cooperativo e a interacción social. Técnicas de análises e dinamización grupal.
- 9.-O papel da familia en educación. Colaboración coas familias de Educación secundaria.
- 10.-Relación con outras institucións: servizos de saúde, servizos sociais.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Traballo tutelado	5	10	15
Presentación	2	4	6
Foros de discusión	0	5	5
Lección maxistral	10	20	30
Seminario	2	0	2
Actividades introductorias	1	0	1
Traballo	0	41	41

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Traballo tutelado	O estudiante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvimento con actividades autónomas do estudiante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudiantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio,proxecto... Pódese levar a cabo demaneira individual ou en grupo.
Foros de discusión	Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudio, bases teóricase/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiante.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	
Seminario	
Tests	Description
Traballo	

Avaliación

Description	Qualification Training and Learning Results

Traballo tutelado	O estudiante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvimentos con actividades autónomas do estudiante.	30	C5 C8 C9 C10 C11 C12 C21 C28 C30	D1 D3
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudiantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	C5 C8 C9 C10 C11 C12 C21 C28 C30	D1 D3
Foros de discusión	Actividade desenvolvida nun medio virtual na que se debaten temas diversos relacionados co ámbito académico e/ou profesional.	10	C5 C8 C9 C10 C11 C12 C21 C28 C30	D1 D3
Traballo	O estudiante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	50	C5 C8 C9 C10 C11 C12 C21 C28 C30	D1 D3

Other comments on the Evaluation

- Para acadar unha avaliación continua positiva, dada a modalidade de ensino presencial do Master, esíxese a todo oalumnado unha asistencia presencial dun mínimo do 80% das sesións (admissible a falta do 20% das horas) ademais darealización e entrega de tarefas ponderables.
- Os prazos de entrega das actividades, traballos, etc. serán comunicados na clase no momento oportuno. É necesario respetalos estrictamente para ser cualificados na avaliación continua.
- O alumnado que non obteña unha avaliación continua positiva sobre os parámetros expostos anteriormente, poderápresentarse a unha proba escrita (data marcada no calendario do mestrado para exames oficiais) sobre todos os contidostraballados. Esta proba estará basada na rigurosidade e profundización dos coñecementos e competencias acadadas polosalumnos/as na materia e terá una ponderación de 10 puntos (100% da nota final).

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Aguado, M.J., Prevención de la violencia y lucha contra la exclusión social desde la adolescencia , Injuve, 2004
Aguado, M.J., Del acoso escolar a la cooperación en las aulas , Pearson, 2006
Ainscow,M., Hacia las escuelas eficaces para todos , Narcea, 2001
Alcántara, J.A., Cómo educar la autoestima , CEAC, 1995
Alonso Tapia, J., Motivar para el aprendizaje , Edebé, 1997
Armas, M., Prevención e intervención ante problemas de conducta , Wolters Kluwer, 2007
Avilés, J.M, Bullying: El maltrato entre iguales. Agresores, víctimas y testigos en la escuela , Amarú, 2006
Beane, A., Bullying.Aulas libres de acoso , Graó, 2006
Bisquerra, R., Educación emocional y bienestar , Cisspraxis, 2005
Boqué, C., Tiempo de mediación. Taller de formación de mediadores en el ámbito educativo , CEAC, 2005
Calvo Rodríguez, A., Problemas de convivencia en los centros educativos , EOS, 2003
Casamayor, G (Coord.), Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria , Graó, 1998
Cava, M.J. y Musitu, G., La potenciación de la autoestima en la escuela , Paidós, 2000
Cava, M.J. y Musitu, G., La convivencia en la escuela , Paidós, 2002
Consellería de educación, Plan de convivencia do centro , Xunta de Galicia, 2007

- Consellería de Educación, **Protocolo xeral de prevención, detección e tratamiento do acoso escolar e ciberacoso**, Xunta de Galicia, 2013
- Fernández, I., **Prevención de la violencia y resolución de conflictos. El clima escolar como factor de calidad**, Narcea, 1998
- Fernández, I., **Guia para la convivencia en el aula**, Cisspraxis, 2001
- Fiorenza, A., **Niños y adolescentes difíciles**, RBA-Integral, 2003
- Franco, V., **La autoestima del profesorado**, PPC, 2002
- Gallego, D. y Gallego, M.J., **Educar la inteligencia emocional en el aula**, PPC, 2004
- Gentil, C. y Laa, V., **La astucia social**, Alianza, 2000
- Gotzens, C., **La disciplina escolar**, ICE-HORSORI, 1997
- Jares, J., **Pedagogía de la convivencia**, Graó, 2006
- Machargo Salvador, J., **Programa de actividades para el desarrollo de la autoestima**, Escuela Española (Ed. Secundaria y Bachillerato), 1997
- Martínez, M. y Tey, A.(coord.), **La convivencia en los centros de secundaria. Estrategias para abordar el conflicto**, Desclee, 2003
- Moraleda, M., **Educar en competencia social**, CCS, 1999
- Moreno, J.C. y Luengo, F. (Coord.), **Construir ciudadanía y prevenir conflictos**, Wolters Kluwer, 2007
- Nardone, N., Giannotti, E. y Rocchi, R., **Modelos de familia. Conocer y resolver los problemas entre padres e hijos**, Herder, 2003
- Olweus, D., **Conductas de acoso y amenaza entre escolares**, Morata, 1998
- Ortega,R. y Del Rey, R., **La violencia escolar.Estrategias de prevención**, Graó, 2003
- Puente Carracedo, H., **A autoestima no ensino-unha resposta práctica ó fracaso escolar-**, Nosa Terra, 2003
- Redorta, J., Obiols, M. y Bisquerra, R., **Emoción y conflicto**, Paidós, 2006
- Roca, E., **Cómo mejorar tus habilidades sociales. Programa de autoestima, assertividad e inteligencia emocional**, ACDE, 2005
- Segura Morales, M., **ser persona y relacionarse.Habilidades cognitivas y sociales, y crecimiento moral**, Narcea, 2002
- Torrego, J.(coord.), **Mediación de conflictos en Instituciones Educativas: Manual para la formación de mediadores.**, Narcea, 2000
- Torrego, J. (coord.), **Modelo integrado de mejora de la convivencia**, Graó, 2006
- Urra, J., **El pequeño disctador. Cuando los padres son las víctimas**, La esfera de los libros, 2006
- Complementary Bibliography**
- Díaz Aguado,M.J., **Convivencia escolar y prevención de la violencia**, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, 2003
- Faber, A.y Mazlish, E., **Cómo hablar para que sus hijos estudien en casa y en el colegio**, Medici, 2002
- Fernández, I., **Prevención de la violencia y resolución de conflictos: el clima escolar como factor de calidad**, Narcea, 1998
- Jares, J., **Construir la paz**, Xerais, 1996
- Martínez j. B., **La ciudadanía se convierte en competencia avances y retrocesos.En Gimeno J. y otros. Las competencias: ¿Qué hay de nuevo?**, Morata, 2008
- Ortega, R., **La convivencia: un modelo para de prevención de la violencia. En Moreno, A. (Eds.), La convivencia en las aulas: problemas y soluciones (p. 29-48) [Volumen de las Intervenciones del Congreso]**, Ministerio de Educación y Ciencia, 2006
- Ortega,R., **Las aulas de educación secundaria como espacio de convivencia y aprendizaje: relaciones interpersonales y gestión del grupo-clase. En Coll, C. (Coord.) Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la educac**, Ministerio de educación / Graó, 2010
- Peréz de Guzman, Mª. V. y Pérez Serrano, G., **Aprender a convivir. El conflicto como oportunidad de crecimiento**, Narcea, 2011
- Salanova, M., Grau, R., Llorens, S. y Schaufeli, W.B, **Exposición a las tecnologías de la información, burnout y engagement: el rol modulador de la autoeficacia relacionada con la tecnología.**, Vol.11, Revista de Psicología Social Aplicada, 69-90, 2001
- Schaufeli, W.B., Salanova, M., Gonzalez-Roma, V. y Bakker, A., **The measurement of burnout and engagement: A confirmatory factor analytic approach**, Vol.3, Journal of Happiness Studies, 71-92., 2002
- Torrego, J. (coord.), **Resolución de conflictos desde la acción tutorial**, Consejería de educación. Comunidad de Madrid., 2003
- Torrego, J., **La formación del profesorado ante los retos de la promoción de la convivencia y la prevención de la violencia escolar. En Moreno, A. (Eds.), La convivencia en las aulas: problemas y soluciones (pp. 40**, Ministerio de Educación y Ciencia, 2006
- Torrego, J. y Moreno, J., **Convivencia y disciplina en la escuela: el aprendizaje de la democracia.**, Alianza Editorial, 2007
- Triana, V y Fernández-Figarés, C., **Aprender a ser personas y a convivir**, Desclée, 2001
- Vaello, J., **Resolución de conflictos en el aula.**, Santillana, 2003
- Vaello, J., **Las habilidades sociales en el aula**, Santillana, 2005
- Vaello, J., **Cómo dar clase a los que no quieren**, Santillana, 2007

Recomendaciones

IDENTIFYING DATA**Formación Académica e Profesional**

Subject	Formación Académica e Profesional			
Code	O02M066V06254			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 4	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 2c
Teaching language	Galego			
Department	Análise e intervención psicosocioeducativa Dpto. Externo			
Coordinator	Seoane Pérez, Emilia			
Lecturers	Ocampo Gomez, Camilo Isaac Seoane Pérez, Emilia			
E-mail	emiliasp@uvigo.es			
Web	http://cocampo.webs.uvigo.es/			
General description	A función desta materia no currículo do Máster de Profesorado de Secundaria é a de afondar na comprensión do sentido que teñen as actividades que, de conformidade coa lexislación vixente, corresponden á orientación académica e profesional nos centros onde se imparte educación secundaria. Para ello se proporcionarán exemplos y se realizará una revisión bibliográfica de los especialistas en el área de conocimiento de Orientación Educativa y Profesional			

Competencias

Code

- B7 Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construcción dun futuro sustentable.
- B11 Desenvolver as funcións de tutoría e orientación dos estudiantes de maneira colexiada.
- B13 Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
- B15 Informar e asesorar ás familias achega do proceso de ensino e aprendizaxe e sobre a orientación persoal, académica e profesional dos seus fillos.
- B16 Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
- B17 Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
- B18 Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidos
- C3 Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
- C4 Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
- C7 Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
- C8 Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
- C9 Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
- C10 Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
- C12 Adquirir habilidades sociais na relación e orientación familiar.
- C24 Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
- C29 Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
- C31 Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
- D1 Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
- D3 Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe	Training and Learning Results		
Expected results from this subject			
Adquirir a competencia profesional que permita exercer actuacións que conduzan a unha correcta orientación dos suxeitos que demanden ou necesiten esta intervención, tanto no ámbito académico como no profesional.	B11 B13 B15 B16 B17 B18 C24 C29	C3 C4 C7 C8 C9 C12	D1 D3
Coñecer os diferentes modelos de orientación aplicables tanto no campo académico como profesional	B13 B18	C7	D1
Deseñar o Plan de Acción Titorial (PAT) e o Plan de Orientación Académica y Profesional (POAP) como parte integrante do proceso orientador e ser capaz de desenvolvélos e avalialos.	B7 B11 B13 B16 B18	C7 C9 C31	D1
Orientar e apoiar no proceso de toma de decisións vocacionais dos suxeitos que demanden esa intervención	B7 B11 B15 B16	C8 C10 C12	D1 D3
Valorar os recursos técnicos, materiais e institucionais dispoñibles para o exercicio da Orientación Académica e Profesional		C10	D1 D3
Traballar cooperativamente cos outros estudiantes na busca de información, organización e preparación de materiais en traballos de grupo.	B16	C9	D3

Contidos	
Topic	
1. Principios, modelos, metodoloxías e procesos de Orientación Académica.	1.1. Principios e modelos de Orientación Académica. 1.2. Procesos e metodoloxías de Orientación nos ámbitos escolares.
2. Deseño, desenvolvemento e avaliación de plans e programas de Orientación en contextos escolares e familiares.	2.1. Deseño, desenvolvemento e avaliación de plans e programas de Orientación en contextos escolares e familiares. 2.2. Plan de acción titorial. 2.3. Orientación a alumnos con rendemento baixo sobre técnicas de estudo, plan de traballo individualizado, e entrevistas coas familias
3. O proceso de tomar decisións.	3.1. O proceso de tomar decisións. 3.2. Asesoramento sobre itinerarios educativos: optatividade, modalidades debacharelato, ciclos formativos.
4. Principios, fundamentos e modelos de intervención en Orientación Profesional. Os procesos de toma de decisión vocacional. Madurez vocacional.	4.1. Principios e fundamentos da orientación profesional. 4.2. Modelos de intervención en Orientación Profesional. 4.3. Os procesos de toma de decisión vocacional. 4.4. Madurez vocacional, autoconocimento e elección de estudos e profesións.
5. Toma de decisións profesionais, transición á vida activa e inserción profesional. Información profesional.	5.1. Toma de decisións profesionais. 5.2. Transición á vida activa, currículo vitae (Europass), fontes de emprego. Proxectos europeos (guide my w@y). 5.3. Inserción profesional, exercicio libre da profesión, funcionariado, traballo por conta alrea, traballo por conta propia, axudas gobernamentais. 5.4. Información profesional.
6. Programas de orientación profesional. Instrumentos e recursos. O plan de orientación académico profesional. O consello orientador.	6.1. Programas de orientación profesional. 6.2. Instrumentos e recursos de orientación profesional. 6.3. O plan de orientación académico profesional. 6.4. O consello orientador.
7. Orientación para a superación de hábitos sociais discriminatorios que condicioneñ o acceso a diferentes estudos e profesións.	7.1. Orientación para a superación de hábitos sociais discriminatorios que condicioneñ o acceso a diferentes estudos e profesións.

Planificación	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	8	24	32
Traballo tutelado	4	12	16
Aprendizaxe baseado en proxectos	4	12	16
Resolución de problemas de forma autónoma	4	24	28
Cartafol/dossier	4	4	8

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiante.
Traballo tutelado	O estudiantado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudiante.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación de varias materias e enfrentan aos alumnos, traballando en equipo, a problemas abertos. Permiten adestrar, entre outras, as capacidades de aprendizaxe en cooperación, de liderado, de organización, de comunicación e de fortalecemento das relacións persoais.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas exercitando rutinas, aplicando fórmulas, algoritmos, procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Titoría en aula e despacho
Traballo tutelado	Titoría en aula e despacho
Resolución de problemas de forma autónoma	Titoría en aula e despacho
Aprendizaxe baseado en proxectos	Axuda titorial en aula e despacho

Tests	Description
Cartafol/dossier	Titoría en aula e despacho

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Lección maxistral	Observación e análise da información recollida, tratamiento que o alumnado fai da mesma e actividades de resposta rápida que permiten seguir a atención e interese do alumnado. Por outra banda, leva a aplicación de preguntas escritas de respuesta curta e longa sobre os contidos tratados para avaliar unha parte da súa asimilación.	20	B11 C4 D1 B13 C7 B15 C8 B18 C9
Traballo tutelado	Actividades para a avaliação que inclúen tarefas, problemas ou exercicios prácticos a resolver na aula. O alumnado deberá dar resposta ás actividades expostas, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	15	B11 C3 B13 C4 B15 C7 B16 C8 B17 C9 B18 C12 C29
Aprendizaxe baseado en proxectos	O estudiante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita.	15	
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condición establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumnado debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Concretamente para deseñar, expor e defender unha proposta de plan de orientación académico-profesional (POAP). Conleva traballo de aula e autónomo.	30	B7 C8 D1 B11 C9 D3 B15 C10 B16 C12
Cartafol/dossier	Documento elaborado polo/a estudiante que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	20	B11 C3 D1 B15 C4 B17 C7 C24 C31

Other comments on the Evaluation

- Quen non acredítase a través dos medios expostos a adquisición e desenvolvemento das competencias enumeradas no presente documento haberá de someterse a unha proba posterior de avaliación, con preguntas de resposta curta e longa (véxase puntos 2 e 3) e presentar os traballos correspondentes para a acreditación daquelas competencias non availables a través de proba de exame.
- A asistencia é obligatoria, polo que quen perda máis dun 15% da mesma deberá realizar unha proba de exame que constará de 10 cuestións, algunas de resposta curta e outras de resposta longa, sobre os contidos da materia que se xulgará conforme aos criterios de logro das competencias e obxectivos da mesma. Asemade deberá entregar os traballos que lle encomende o profesor para avaliar as competencias que non poidan ser avaliadas mediante proba escrita de exame.
- A proba terá lugar nas datas e horas que se sinalen pola dirección do mestrado.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Álvarez, M., **Orientación profesional**, 2, Cedecs, 1998

Bisquerra, R. (coord.), **Modelos de orientación e intervención psicopedagógica**, 2, Praxis, 2000

Sobrado, L. y Cortés, A., **Orientación Profesional. Nuevas perspectivas**, 1, Biblioteca Nueva, 2009

Sobrado, L., Fernández, E. y Rodicio, ML, **Orientación Educativa. Nuevas tendencias**, 1, Biblioteca Nueva, 2010

Revista Española de Orientación y Psicopedagogía.

Complementary Bibliography

Martín, E. y Solé, I. (coords.), **Orientación educativa. Modelos y estrategias de intervención**, Barcelona: Ariel., Ariel, 2006

Romero, S., **De gira hacia el trabajo : programa de orientación para la toma de decisiones y la transición a la vida activa para el final de la Educación Secundaria Obligatoria.**, 1, Aljibe, 2000

Revista de Investigación Educativa RIE,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/O02M066V06106

A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación/O02M066V06253

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Formación Académica e Profesional/O02M066V06254

Subjects that it is recommended to have taken before

Orientación e Función Titorial/O02M066V06101

IDENTIFYING DATA

Prácticas Externas

Subject	Prácticas Externas			
Code	002M066V06301			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas.			
Especialidade (Ourense):	Orientación			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	12	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinator	Garrido González, Josefa			
Lecturers	Garrido González, Josefa			
E-mail	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://http://mpe.uvigo.es/index.php?option=com_content&view=article&id=24&Itemid=140&lang=es			
General description	As prácticas externas están orientadas a completar e reforzar as competencias asociadas ao título. Realizaranse nunha contorna laboral e profesional real relacionado con algún dos ámbitos da Educación.			

Competencias

Code

B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudiantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con otros docentes e profesionais do centro.
B5	Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudiantes.
B10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B12	Participar na avaliación, investigación e innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
B16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
C28	Adquirir experiencia na planificación, na docencia e na avaliación das materias correspondentes á especialización.
C29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
C30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarios

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

Coñecemento da contorna próxima, local e rexional, e da súa Historia			
O alumnado será quen de planificar e avaliar materias correspondentes á especialización.	B3	C28	D1
	B5	C29	D2
	B6	C30	D3
	B10	C31	
	B12		
	B16		

Contidos

Topic

Deseño de materias da especialidade

Elaboración de materiais e actividades

Aplicación de técnicas e estratexias de aprendizaxe en distintas etapas e cursos.

Analise da práctica educativa

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Prácticas externas	150	0	150
Informe de prácticas externas	0	150	150

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Prácticas externas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria. A titorización será levada a cabo por un docente do centro e un docente da universidade.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticas externas	O alumnado terá dous tutores ou titoras que o apoiarán nesta materia. Un tutor/a no centro de prácticas e un tutor/a na universidade que será o seu tutor/a de PAT

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Prácticas externas	Realización de prácticas coma docente nun centro de ensinanza secundaria. RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como proponer accións de mellora	50	B3 C28 D1 B5 C29 D2 B6 C30 D3 B10 C31
Informe de prácticas externas	Elaboración dunha memoria de prácticas na que se explique o paso polo centro de prácticas. RESULTADOS DE APRENDIZAXE -O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización. -O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe. -O alumnado será quen reflexionar sobre a súa práctica docente así como proponer accións de mellora	50	B3 C28 D1 B5 C30 D2 B6 C31 D3 B10 B12 B16

Other comments on the Evaluation

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

Feliz, T. y Ricoy, M.C., **La formación inicial de los profesores de secundaria.**, Sanz y Torres., 2008

González, M. T., Escudero, J. M., Nieto, J. M. y Portela, A., **Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares.**, Síntesis, 2011

Marco, B., **Competencias Básicas: Hacia un nuevo paradigma educativo**, Narcea, 2008

Perrenoud, Ph, **Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar**, Grao, 2007

Perrenoud, Ph, **Diez nuevas competencias para enseñar**, Grao, 2004

Sierra, B. y Pérez Ferrá, M, **La comprensión de la relación de la teoría-práctica: una clave epistemológica de la didáctica. Revista de Educación**, 2007

Latorre, A., **La investigación-acción. Conocer y cambiar la práctica educativa**, Grao, 2007

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Traballo Fin de Máster/V02M066V06401

Subjects that it is recommended to have taken before

Aprendizaxe e Ensinañza dos Módulos das Familias Profesionais do Sector Servizos/V02M066V06226

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/V02M066V06102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/V02M066V06103

Innovación Docente e Iniciación á Investigación na Formación Profesional/V02M066V06227

A Formación Profesional/V02M066V06225

Orientación e Función Titorial/V02M066V06101

Sistema Educativo e Educación en Valores/V02M066V06104

IDENTIFYING DATA

Traballo Fin de Máster

Subject	Traballo Fin de Máster			
Code	O02M066V06401			
Study programme	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obrigatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade (Ourense): Orientación			
Descriptors	ECTS Credits 6	Choose Mandatory	Year 1	Quadmester 2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Ecoloxía e bioloxía animal			
Coordinator	Garrido González, Josefa			
Lecturers	Garrido González, Josefa			
E-mail	jgarrido@uvigo.es			
Web	http://mpe.uvigo.es			
General description	Materia orientada á realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenvolvemento orixinal nalgunha das liñas do módulo específico do máster, e estará relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario.			

Competencias

Code

B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplícaloa aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudiantes.
B10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B12	Participar na avaliación, investigación e innovación dos procesos de ensino e aprendizaxe, comunicando as súas conclusións e as razóns que as sustentan á comunidade educativa e outros profesionais da educación
B17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
C24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
C26	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
C27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
C29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xenerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos disponibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.

Resultados de aprendizaxe

Expected results from this subject

Training and Learning Results

O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.	B4 B6 B10 B12 B17	C24 C26 C27 C29	D1 D2
O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.	B12 B17	C24 C26 C27 C29	D1 D2

O alumnado será quen refelxionar sobre a súa práctica docente así como proponer accións de mellora	B6 B12	C26 C27	D1 D2
--	-----------	------------	----------

Contidos

Topic

Elaboración de un traballo de investigación no ámbito da educación secundaria

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Presentación	1	0	1
Traballo tutelado	10	139	149

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Presentación	Realizarase por cada alumno ou alumna diante dun tribunal composto por 3 profesores do itinerario/especialidade correspondente ou do módulo común. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/etc. oportunos, cunha duración entre 10 y 15 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas.
Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrollo orixinal nalgúnha das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñarse ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obligatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.

Atención personalizada

Methodologies Description

Traballo tutelado Traballo de investigación no ámbito da educación secundaria tutelado por un docente da titulación.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Presentación	Será realizada por cada alumno ou alumna diante dun tribunal. A súa exposición será apoiada cos medios informáticos, audiovisuais, multimedia/etc. oportunos, cunha duración entre 8 y 10 minutos e posteriormente o tribunal formulará ao alumno as cuestións que considere oportunas.	30	B4 C24 D1 B10 C26 D2 C29

RESULTADOS DE APRENDIZAXE:

- O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.
- O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.
- O alumnado será quen refelxionar sobre a súa práctica docente así como proponer accións de mellora

Traballo tutelado	Realización dun traballo de investigación, experimentación ou desenrollo orixinal nalgunha das liñas desenvolvidas no módulo específico do Mestrado, relacionado con algúns dos múltiples ámbitos do mundo profesional propios do ámbito do ensino secundario. Encamiñarase ao desenvolvemento dunha actividade que contribúa a acadar un conxunto de competencias de carácter académico, profesionalizante e investigador que enriqueza globalmente a súa formación inicial. Será guiado por unha persoa docente da universidade. Este traballo estará encadrado na etapa da educación secundaria obligatoria ou postobrigatoria. O traballo de fin de mestrado poderá estar ligado ás actividades de aula, unidades didácticas ou proxectos realizados polo alumnado na fase de prácticas, incluíndo sempre os aspectos de investigación educativa pertinentes a xuízo da persoa titora da universidade.	70	B4 B6 B10 B12 B17	C24 C26 C27 C29	D1 D2
RESULTADOS DE APRENDIZAXE:					
-O alumnado será quen de planificar e avaliar as materias correspondentes á especialización.					
-O alumnado será quen de dominar destrezas e habilidades sociais, así como demostrar un bo dominio da expresión oral e escrita, necesarios para fomentar un bo clima de aprendizaxe.					
-O alumnado será quen refexionar sobre a súa práctica docente así como proponer accións de mellora					

Other comments on the Evaluation

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Comisión para xulgar o Traballo Fin de Mestrado : elaboración, presentación e defensa do TFM: 100% da nota

- Calidade do documento escrito
- Pertinencia do contido exposto.
- Calidade da presentación oral.
- Capacidade para a súa defensa.
- Grao de resolución manifestado.
- Adecuacións do recursos e medios empregados na presentación, incluído o uso das TIC.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Complementary Bibliography

- APA, **Manual de Publicaciones de la American Psychological Association**, 3ª, Manual Moderno., 2010
 Feliz, T., Ricoy, M. C. et al., **The software for the content analysis: wrong, technical and artistic uses. Beyond Text: Video and other Medium Use in Qualitative Research (pp. 103-120)**, 2012
 Hernández, R., Fernández, C. & Baptista, P., **Metodología de la investigación**, McGraw-Hill., 2006
 Flick, U., **Introducción a la investigación cualitativa**, Morata., 2004
 Mcmillanm, J. y Shumacher, S., **Investigación educativa una introducción conceptual.**, Pearson., 2005
 Ricoy, M.C., **Consideraciones sobre la construcción de los instrumentos de recogida de información en la investigación educativa.**, Guadalbullón, 2009

Recomendacións

Subjects that it is recommended to have taken before

- Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V06102
 Diagnóstico e Evolución da Competencia Curricular/P02M066V06106
 Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V06103
 Formación Académica e Profesional/P02M066V06254
 A Atención á Diversidade e a súa Intervención/P02M066V06252
 A Convivencia nos Centros de Secundaria e o Traballo dende Departamento de Orientación/P02M066V06253
 A Innovación e a Investigación Educativa como Factores para a Mellora e o Asesoramento Escolar/P02M066V06107
 Orientación Base Legal, Composición, Planes e Programas/P02M066V06105

Other comments

É necesario superar tódalas materias da titulación para poder presentarse ao TFM.
